

3. Matyash V. M., Shapovalov O. V. The influence of cognitive distortions on the awareness of learning the profession in modern information conditions. *Research activities and achievements in pedagogy and psychology* : conference proceedings International scientific conference, Czestochowa, the Republic of Poland, April 5–6, 2023. Riga : Baltija Publishing, 2023. P. 34–38.

4. Амеліна С. М. Розвиток культури мовлення як складової культури професійного спілкування. *Вісник Дніпропетровського університету ім. Альфреда Нобеля. Сер. : Педагогіка і психологія*. 2011. Вип. 2(2). С. 5–8.

5. Бикова С. В. Психологія : навчально-методичний посібник. Одеса : ОДАБА, 2019. 49 с.

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-512-9-11>

PSYCHOLOGICAL FACTORES OF THE BEHAVIOR OF ADOLESCENTS IN CONFLICT SITUATIONS

ПСИХОЛОГІЧНІ ЧИННИКИ ПОВЕДІНКИ ПІДЛІТКІВ В КОНФЛІКТНИХ СИТУАЦІЯХ

Minenko O. O.

*Ph.D in Psychology,
Associate Professor,*

*Senior Lecturer at Practical Psychology
and Social Work Department*

*Volodymyr Vynnychenko Central
Ukrainian State University
Kropyvnytskii, Ukraine*

Міненко О. О.

*кандидат психологічних наук,
доцент,*

*доцент кафедри психології
та соціальної роботи*

*Центральноукраїнський державний
університет імені Володимира
Винниченка*

м. Кропивницький, Україна

Підлітковий вік є періодом істотних змін у фізичному, психічному та соціальному розвитку людини. Психологічна невизначеність даного вікового етапу, знаходження на перехресті дитинства і дорослості часто призводить до нестабільності емоцій та поведінки підлітка. Наслідком даних процесів може стати значне зростання конфліктів, які виникають між підлітками та дорослими, між підлітками та однолітками, а також між різними групами підлітків. Конфліктна поведінка в підлітковому віці потребує значної уваги з боку психологів, оскільки її негативними наслідками може стати соціальна ізоляція, зниження мотивації та

успішності навчальної діяльності, погіршення стосунків у сім'ї та багато інших проблем.

Конфліктна поведінка підлітків зумовлюється певними психологічними чинниками. Одним з провідних є рівень конфліктності особистості. Узагальнюючи дослідження конфліктності (М.І. Пірен, Ю.П. Черненко, В.П. Шейнов), можна сказати, що конфліктність є системною складною властивістю особистості, яка включає комплекс психічних властивостей, а саме:

- неадекватну (завищену або занижену) самооцінку своїх можливостей і здібностей, яка йде у розріз з оцінками навколишніх, що й викликає конфлікт;

- бажання контролювати ситуацію, навіть у невеликому та незначному;

- стійке утримання старих поглядів та унікальність у своїх переконаннях, незацікавленість у зміні традицій;

- жорстка прямолінійність та відвертість у висловлюваннях, впевненість у правильності власних думок і бажання це підкреслити, незалежно від наслідків;

- виражені емоційні реакції, такі як тривога, агресія, стійкість, легка роздратованість [1, с. 254].

Значними чинниками конфліктної поведінки підлітків є певна відсутність життєвого досвіду та низький рівень самозасудження, неспроможність адекватно оцінювати життєві обставини, підвищена емоційна збудливість, імпульсивність, рухова та мовленнєва активність, підвищене почуття залежності, прагнення набути певного статусу у референтній групі, негативізм, невірноваженість процесів збудження та гальмування.

Значним чинником конфліктності підлітка є недостатня сформованість соціальних навичок, необхідних для успішної соціалізації. Недостатньо сформовані соціальні навички, підкріплені соціально-економічною незахищеністю, часто є причиною підвищеної агресії, підліткових конфліктів, прагнення компенсувати незадоволеність життям у будь-який спосіб. Підлітки стикаються з низкою суперечливих позицій та внутрішніх протиріч між залежністю та незалежністю, роллю дитини та дорослого, що часто веде до рольових конфліктів [1, с. 255].

Чинником конфліктної поведінки підлітків є і реакція соціального оточення на в певній мірі викликаючу поведінку підлітка. Така поведінка підлітка викликає обурення оточуючих, і вони реагують на його дії жорсткою критикою, покаранням або негативним ставленням до них. Сам підліток розцінює таку реакцію як ворожі дії, як замах на його незалежність, самостійність, особисту гідність.

Психологічними чинниками конфліктів між підлітками та батьками є, перш за все, деструктивність внутрішньосімейних відносин, прогалини у вихованні, індивідуальні психологічні зміни у психічному розвитку підлітків та індивідуальні особливості батьків. Конфліктна поведінка підлітків виникає, коли не враховуються індивідуальні особливості, вікові зміни психіки, коли не змінюються форма та зміст спілкування дорослих з підлітком [1, с. 256]. Досить часто батьки не готові розширювати права підлітків через інерцію «дбайливих» відносин і того факту, що діти залишаються залежними від батьків.

Конфлікти, що виникають безпосередньо між підлітками, поділяються на міжособистісні, конфлікти між індивідом і групою та між групами. Психологічними чинниками цих конфліктів часто є різний статус у міжособистісних відносинах. Це зазвичай затяжні, тривалі конфлікти, причини яких приховані від вчителів, тому їх важко вирішити. Деякі із підліткових конфліктів з однолітками конфліктів є результатом протиріч, що виникають між високою самооцінкою підлітка та не відповідною реальною ситуації його статусу у групі однолітків.

Чинником конфліктів підлітка з однолітками може бути екстернальний локус контролю, постійне звинувачення інших або певні обставини у своїх негараздах. Такий підліток не вірить у власні сили у вирішенні конфліктних ситуацій, приймає пасивну поведінкову настанову та переживає пасивні емоції [2].

Значними чинниками конфліктів серед підлітків є егоїзм, впертість, прагнення «підтримати компанію», суперечливість загальних та особистих інтересів, незгода з думкою оточуючих, труднощі у спілкуванні з вчителями, батьками, однолітками.

Отже, можна зробити висновок, що поява нових психологічних особливостей у підлітковому віці може призводити до конфліктів та негативної поведінки у взаємодії з дорослими та однолітками. Знання основних психологічних чинників конфліктної поведінки підлітків дає можливість передбачити та попередити конфлікти в підлітковому віці, побудувати взаємодію з підлітками на основі взаєморозуміння та поваги, які б сприяли максимально ефективному розвитку і формуванню особистості підлітка.

Література:

1. Психологія конфлікту : навчально-методичний посібник для підготовки магістрів усіх форм навчання / В. Я Галаган, В. Ф. Орлов, О. М. Отич, О. О. Фурса. К. : ДЕТУТ, 2018. 422 с.

2. Психологія підліткового віку : навчальний посібник / за наук. ред. О. В. Винославської, Київ. 2015. 352 с.

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-512-9-12>

THE BIOLOGICAL COMPONENT IN THE ACQUISITION OF RESEARCH SKILLS BY MEDICAL STUDENTS

БІОЛОГІЧНА СКЛАДОВА В ОВОЛОДІННІ СТУДЕНТАМИ- МЕДИКАМИ ДОСЛІДНИЦЬКИМИ НАВИЧКАМИ

Pohorila I. O.

*Candidate of Pedagogical Sciences,
Associate Professor,
Senior Lecturer at the Department of
Biology
Bogomolets National Medical
University
Kyiv, Ukraine*

Погоріла І. О.

*кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри біології
Національний медичний університет
імені О.О. Богомольця
м. Київ, Україна*

Romanenko O. V.

*Doctor of Biological Sciences,
Professor,
Head of the Department of Biology
Bogomolets National Medical
University
Kyiv, Ukraine*

Романенко О. В.

*доктор біологічних наук, професор,
завідувач кафедри біології
Національний медичний університет
імені О.О. Богомольця
м. Київ, Україна*

Hurniak O. M.

*Candidate of Biological Sciences,
Assistant Professor at the Department
of Biology
Bogomolets National Medical
University
Kyiv, Ukraine*

Гурняк О. М.

*кандидат біологічних наук,
старший викладач кафедри біології
Національний медичний університет
імені О.О. Богомольця
м. Київ, Україна*

Враховуючи виклики сьогодення, організація освітнього процесу в закладах вищої медичної освіти має на меті формування та розвитку особистості компетентного здобувача другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 22 «Охорона здоров'я» за спеціальностями, відповідно, 222 «Медицина», 221 «Стоматологія, 228 «Педіатрія», 225 «Медична психологія», а також першого (бакалаврського) рівня –